

MIKK MURDVEE

Mikk Murdvee on mitmekülgne muusik, kes on paistnud juba mõnda aega silma viiuldajana ja viimasel ajal ka dirigendina. Ta on esinenud viiulisolistina ERSO, Tallinna Kammerorkestri ja Sibeliuse Akadeemia Sümfooniaorkestriga ning olnud tegev kamermuusikuna, tal on kogemusi mitme orkestri kontsertmeistrina. Mikk on juhatanud Sibeliuse Akadeemia sümfooniaorkestrit, Oulu, Lappenranta ja Seinäjoe linnaorkestrit, Pori Sinfonieta ja Heinola Sinfonieta, Uusinta Chamber Ensemble't ning dirigeerinud Jorma Panula ja Leif Segerstami meistiklassides ka ERSO't ja Soome Raadio Sümfooniaorkestrit. Võiks öelda, et kaks ala täiendavad teineteist, siiski, viimasel ajal on ta keskendunud üha rohkem dirigeerimisele, olnud dirigendi assistent Tampere ooperis jm, 2006. aastal juhatas Mikk Pori ooperis Lehári operetti „Löbus lesk“, 2007. aasta jaanuaris debüteeris Rahvusooper Estonias Bournonville'i balleti „Sülfiid“ teise dirigendina.

Oma vanaisa, viiuliprofessorit ja Tallinna Konservatooriumi kunagist rektorit Vladimir Alumäed on Mikk näinud vaid fotodelt, ta sündis aasta pärast vanaisa surma, 20. märtsil 1980. Silmapaistvalt suurt muusikuannet Mikul enda arvates päris väikse lapsena ei olnud, vanemate sõnul olevat ta laulnud järjekindlalt ainult ühte nooti. Tema isa on õppinud psühholoogiat ning isaisa oli hoopis kaugsõidukapten.

Lapsena käis Mikk siiski tihti emaga, viiuldaja Niina Murdveega tundides või proovidel kaasas. Kooliealiseks saades viisipidamine paranes ning ta pandi Tallinna Muusikakeskkooli viiulit õppima, õpetajateks olid ema ja Harald Aasa.

Imelaps ma ei olnud, kuid päris kolmeline ka mitte. Erialas sain esimese viie vist alles üheksandas klassis. Mul olid lapsepõlves muusika kõrval ka muud huvivid, näiteks jalgpall ja talvel suusatamine, ning juba siis armastasin väga looduses viibida.

Pärast Tallinna Muusikakeskkooli lõpetamist 1998. aastal jätkas Mikk viiuliõpinguid Eesti Muusikaakadeemias Mari Tampere-Bezrodny juures, kes õpetab ka Helsingis Sibeliuse Akadeemias. Peagi viis hea klapp õpetajaga ning vajadus uue keskkonna järele ka Miku Sibeliuse Akadeemiasse. Tallinnas võtsid töö, pidev sõit kesklinna (EMA) ja Kivimäe (Muusikakeskkooli) vahel ning pikad klassiootesabad liiga palju aega ja tema erialaline areng kipus jääma tagaplaanile. Pillimängule pühendumiseks oli tarvis vaikust ja rahu. 2005. aastal lõpetas ta Sibeliuse Akadeemia viiuli erialal, kuid juba kolm aastat varem oli ta asunud seal õppima ka dirigeerimist.

Elus sõltuvad paljud asjad juhusest. Juhtume kokku erinevate inimestega, kellest saavad meie õpetajad ja olulised teekaaslased. Helsingis viiulit õppides sattusin mägima dirigeerimisosakonna orkestris. Diri-

Mikk Murdvee mais 2007.

geerimistunde jälgides tekkis mul selle ala vastu suur huvi. Hakkasin ise orkestrandina hoopis teisiti dirigentidesse suhtuma ja tasapisi tekkis mul väike arusaam dirigeerimisest. Ka praegu, juba seda õppinud, on mul vahetevahel kasulik orkestris mängida, sest nii näeb erinevate dirigentide paremaid ja halvemaid külgi ja lähtuvalt orkestrandi vajadustest, mida orkestris omal nahal koged, saab oma puudujääke dirigeerimises parandada. Käisin Atso Almila juures ettevalmistusklassi tundides, mida nimetatakse dirigentide liivakastiks. Need toimuvad paar korda semestris ja oodatud on kõik huvilised ka väljastpoolt akadeemiat. Dirigeerimisklassi sisseastumiseksam õnnestus suures osas tänu muusikakeskkoolist saadud tugevale põhjale erialas, solfedžos ja harmoonias, selle hariduse eest olen koolile väga tänulik.

Sibeliuse Akadeemia dirigeerimisklassis on koos erinevast rahvusest ja soost, ning erineva vanusega üliõpilased. Kõik on korraga tunnis ning igapäev orkestriaeg piirdub vaevu paarikümne minutiga. Tund salvestatakse videolindile ja hiljem toimub ühine analüüs. Tegelikuses pole dirigeerimine rühmatöö, vaid ikka üksikisiku vastutus. Läbi da tuleb palju erinevat muusikat ning repertuaari peab tundma väga hästi.

Orkestrimuusikat on ju tohutult palju, sellealane silmaringi avardamine tuleb igaühel endal ära teha, sest dirigendi amet nõuab väga palju iseseisvust ja süvenemist. Keegi kontrolltöid ei tee, elu on ise kontrolltöö. Suureks abiks on lähedane kontakt õppejõuga, kellelt saab alati nõu küsida. Mind huvitab kõigi ajastute muusika ning enim helilooja, keda parasjagu mängin. Muidu ei olekski mõtet lavale minna. Olen mänginud palju klassikat ja armastan väga nüüdisloomingut. Tähtis on see, et esitatakse klapiks kokku su elukogemusega. Kas on mõtet pakuda noorele näitlejale mängida viiekümneaastase rolli?

Soomest on pärit palju häid dirigente. Jorma Panula, Leif Segerstam ja Atso Almila on tugisambad, kellele toetub

kogu praegune soome dirigentide koolkond. Sibeliuse Akadeemias võib sel alal õpetust saada väga erinevatelt õppejõududelt. Nad kõik on suured isiksused ja väga hea kooliga. Ja samas on igal inimesel oma lähenemisnurgad, ideed ja tõekspidamised.

Põhiõppejõuna teeb poole tundidest Leif Segerstam, ülejäänud annavad külalisdirendid. Erinevate seisukohtadega tutvumine on väga vajalik. Segerstam rõhutab dirigeerimisel tehnilist filigraansust ning löögi ja muusika täpset karakterit. Talle on tähtsad loomulikud fraasid ja tempod. Segerstami dirigeerimine on äärmiselt selge ja üheselt mõistetav ning tema meelisrepertuaar on kõrg- ja hilisromantism. Jorma Panula ajab tehnikas taga ökonoomsust, kohati lausa minimalismi, võttes luubi alla ka muusika teadliku ülesehitamise. Atso Almila juhib tähelepanu praktilistele asjadele: konkreetsete mängutehnikate nõudmisele orkestrantidelt, ühtsele kõlale ja pillide häälestumisele. Hannu Lintu kaudu olen tutvunud vene dirigeerimiskooli nõudmistega, sest lisaks Panulale ja Almilale on tema õpetajaiks olnud ka Eri Klas ja Ilja Mussin. Enamasti on igaks nädalaks tarvis ette valmistada uued lood ning see õpetab teoseid kiiresti omandama. Eesmärk on saada repertuaarile nelja-viie aastaga põhi alla. Iga semestri alguses paneme paika repertuaari, st missuguseid teoseid plaanime läbi võtta. Sügisel alustame tavaliselt Haydnist ja Mozartist ja liigume edasi romantismi suunas.

Viiuldajana võib Mikku näha sageli musitseerimas erinevates ansamblites. Partneriks on olnud palju muusikuid, tuntumad neist pianistid Age Juurikas, Kadri-Ann Sumera ja Sten Lassmann; kvartetiliikmed Mihkel Kerem, Ardo Västriku ja Helen Västriku; triokaaslased Sten Lassmann ja Kristjan Saar. Viimasel ajal on ta esinenud koos pianistist abikaasa Anna-Mari Murdveega, Sibeliuse Akadeemia üliõpilaste Nelja Koruse Kvarteti ja Sten Lassmanniga. Paljud kontaktid said alguse juba muusika-

keskkooli päevil. Mikk on mänginud ja dirigeerinud meelega oma hea sõbra ja kvartetikaaslase, helilooja ja viiuldaja Mihkel Keremi teoseid nii Eestis kui Soomes. Mihkliga õppisid nad kunagi Mati Kuulbergi juures ka komponeerimist.

Väikseid muusikapalu panin kirja juba lapsena, kui pliiats käes püsis ja noodid tuttavaks said. Läksime Mihkliga Mati Kuulbergi juurde, see võis olla umbes 1991. aastal. Tunnis olime kahekesi, hiljem muutusid ülesanded suuremaks ning siis toimusid individuaaltunnid. Koostöö Kuulbergiga kestis kuni 1995. aastani, hiljem näitasin mõningaid töid ka Lepo Sumerale, kes oli meie hea perekonnatuttav. Teadmised, mida sain Kuulbergilt ja Sumeralt, on hilisemas elus osutunud väga kasulikuks. Helilooming nõuab palju aega ja seda mul kahe eriala kõrvalt kahjuks ei jätku. Katsun püsida vormis viiuldaja ja dirigendina, kuid vabakutselise muusiku elu on üsna kaootiline ja sageli kipub olema palju tööd korraga, eriti just dirigendina. Lavateose ettevalmistuse lõppfaasis enam pillimänguks eriti palju aega ei jää. Näiteks Tampere Ooperis, kus olen kolmel aastal assistendina töötanud, on päevas seitse tundi proove. Lõuna ajal jõuab süüa, veidi puhata ja ongi õhtu käes. Vabal nädalal jõuab palju viiulimänguga tegelda.

Tänavu jaanuaris debüteeris Mikk Murdvee dirigendina Rahvusoper Estonias balletiga „Sülfiid“. Pisut õnnetu lõpuga armastuslugu on ilus, selge dramaturgiaga ja näiliselt kerge lavateos. Tegelikult nõuab keerukas jalgade tehnikatantsijatelt kõrget taset.

„Sülfiid“, s.o balleti juhatamine koos lavalise tegevusega oli mulle täiesti uus ja huvitav kogemus, kuigi me balletimuusikaga dirigeerimisklassis mõnevõrra ikka tegelesime. Siin mängivad suurt rolli erinevad tempod, tantsijatega ühe tunnetuse saavutamine ja muidugi ka dramaturgia. „Sülfiidis“ on muusika dramaturgiaga väga tihedalt koos. Tantsija väljendusvahend on keha ja tema liikumine peab ühilduma sellega, mida

teeb dirigent ja orkester. Nende suhe algab sellest, kuidas orkestrant jälgib dirigenti ja see omakorda tantsijat. Olen püüdnud lugeda tantsijate kehakeelt ja leida neile enese väljendamiseks sobiva tempo ja aja. Sõltuvalt päevast võib see olla iga kord veidi erinev. Meeskonnatööna peaks jõudma loogilise ja ilusa tulemuseni. Kuid ka helilooja soovidest ei saa väga kaugemale minna.

Sügisel alustab Mikk tööd Soome orkestri Ylioppilaskunnan Soittajat (YS) dirigendina.

YSi juured ulatuvad 1747. aastasse. Seda peetakse Soome parimaks amatöörorkestriks, kus mängib Sibelius Akadeemia üliõpilasi, Helsingi konservatooriumi kasvandikke ning ka vana kaardiväge – ühe praeguse metsasarvemängija esimene hooaeg selles orkestris oli 1971. aastal! Orkestrisse saamiseks tuleb läbida konkurss ning mängitava repertuaar seab mõõdupuu üsna kõrgele. Aastate jooksul on kavas olnud ulatuslik repertuaar: Šostakovištš, Mahler, praktiliselt kogu Sibelius sümfoonia loomine. Paljud dirigendid, nagu Leif Segerstam ja Esa-Pekka Salonen on oma karjääri just selle orkestri ees alustanud. Esimest korda mängis YS Eestis 1931. aastal ning viimati käidi siin aasta tagasi Tartus. Ka minu soov oleks nendega Eestis esineda.

Dirigendilt nõuab eriti suurt julgust ja sisemist veendumust just kogenud orkestrantidest koosneva orkestri ette minnek. Hea õhkkonna ja kontakti tekkimine sõltub tuhandest pisiasjast.

Meeldiva suhte aluseks dirigendi ja orkestri vahel on usaldus. Sel teemal on kirjutatud raamatuid ning lihtsat mõnelauselist retsepti pole olemas. Erinevad orkestrid nõuavad erinevat kohtlemist. Haapsalu keelpillilaagri orkestrit juhatades tegeled ikka enamiku ajast pedagoogitööga, kuid professionaalse sümfooniaorkestriga kasutad hoopis teistsugust lähenemist. Hea dirigent on muutumisvõimeline. Tal peab olema palju teadmisi ja kogemusi leidmaks iga olukorra jaoks õigeid vahendeid, et tulemus oleks maksimaalne. Mäletan selgesti proovi ühe

Harri Rospu fotod

Soome orkestriga, kuhu mind paluti ootamatult asendusdirigendiks. Orkestril olid nädala jooksul ja ka eelmisel õhtul olnud väga raske kavaga kontserdid ning pole raske arvata, milline oli nende motivatsioon tulla proovi reede hommikul kella kümneks ning harjutada järgmise nädala kava, mis oli varasemast juba tuttav. Siis kandub ebamugavustunne ju kõigile üle, ka dirigendile. Elus tuleb ette igasuguseid olukordi, pole parata. Õhkkonna mõttes meenub ilhe positiivseima näitena Oulu orkester, millega valmistasime oktoobris müüdismuusika festivali jaoks pika ja raske kava. Esiettekandele tuli ka Mihkel

Keremi Kolmas sümfonia. Kontsert õnnestus hästi ja orkestril oli töötahe olemas, kuigi usun, et nii mõnigi orkester oleks sellise raskusega kava juures pisut pahameelt väljendanud.

Kahel erialal tegutsedes jäävad päevad paratamatult lühikeseks. Tuleb pühendada tööle ja õppimisele, perekonnale, ning aega võtavad ka sõidud Tallinna ja Helsingi vahel, sest kontserte ja etendusi on mõlemas linnas.

Mõnikord ütlen naljaga pooleks, et minu kodulinn on Talsinki. Laevafirmade piisklient olen juba mitmeid aastaid ja õnneks

on vahemaad suhteliselt lühikesed, et jõuab ilma suurema vaevata ühest kohast teise sõita. Abikaasaga on meil korter Helsingi kesklinnas ning Sibeliuse Akadeemiasse on sealt kümne minuti jalutamise tee. Tallinnas olles peatume minu ema juures Liivalaia tänaval.

Soomes õpib üsna palju eestlasi. Ühiselamu aegadel lävisime tihedamalt, nüüd kohtume peamiselt akadeemias, projektidega seoses, või kooli kohvikus istudes. Jõulude ajal oleme tavaliselt mänginud koos Alppila kirikus eestikeelse jumalateenistusel. Suhtluskanalid on tänapäeval õnneks lahti, saab mujal maailmas õppivate sõpradega kergesti suhelda. Mihkel Kerem saadab mulle sageli elektroonilise postiga oma uute teoste partituurid ja mina lähetan omakorda kommentaarid vastu.

Vaba aega veedan enamasti pere keskel ja kui võimalik, looduses. Suvel Eestis olles olen nii palju kui võimalik suvilas Laulasmaal. Soomes käin äiapapaga, kes on muide suurepärase tšellist, kalal. Anna-Mari ja tema vend Samuli, kes mängib meie kvartetis tšellot, on pärit Seinäjoelt. Seal lähedal, nagu ka mujal Soomes, on väga ilus loodus, mis annab hingele ja vaimule kosutust. Virgutavalt mõjub igasugune füüsiline tegevus, kas või niisama lihtne töö nagu puude lõhkumine. Sageli arvatakse, et muusikud on parandamatud siidikäpad ja nemad oma käsi raske tööga ei vaeva. Arvan, et mõõdukas koguses veeämbrite kandmine või puude lõhkumine mõjub kätele isegi kasulikult. Ka siin on olemas kindel tehnika nagu pillimänguski ja hea kiroes teeb samuti töö lihtsamaks.

Õppimist ja tööd on palju ning tuleb ennast tõestada ja proovile panna. Selleks on instrumentalistidele arvukalt konkursse. Kõikjal toimub palju meistrisklasse ning omamoodi õpetlik on ka meid ümbritsev tihe kontserdielu.

Dirigentidele ei ole nii palju konkursse kui näiteks viiuldajatele või pianistidele. Osavõtjale on need hea kogemus, kuid vähemasti dirigentidele mõeldud konkurssidega

kaasneb palju subjektiivsust ja juhuust – tihetepeale on esimeses voorus aega vaid kümme minutit. Mida sa saavutad kümne minutiga võõra orkestri ees? Aga maailmas tasub ringi vaadata, üks võimalus on meistrisklassides osalemine. Olen käinud Segerstami ja Panula meistriskursustel. Eestis saab maailmatasemel õpetust Neeme Järvi meistriskursustel, millest plaanin sel suvel Pärnus kindlasti osa võtta. Kontserdil katsun käia nii palju kui võimalik, sealt õpib väga palju.

Suuri üidoleid mul ei ole, katsun õppida kõigilt, keda näen-kuulen. Olen märganud, et suure reklaamiga kunstnikud ei pruugi alati midagi erilist pakkuda. Ootamatult põnevaid leide esineb hoopis võõramate nimede hulgas. Seega on kuulsuse maailm kummaline.

Iga muusik on ainulaadne isiksus, kahte ühesugust esitust ja nägemust vaevalt et leidub. Meelde jääb kontsert, kus õhus on elektrit ning esitajad suudavad luua erilise atmosfääri.

Orkestri ette minnes peab olema teosest oma kindel nägemus, mis on autori tekstiga kooskõlas. Mängu tuleb panna kõik oskused, et orkester vastavalt ettekujutusele kõlama hakkaks. Tähtis on muusika voolavus ja loomulikkus, paigas peavad olema kõla ja tehnika, nii detailid kui ka suur joon. Väga olulisel kohal on karakterid, tuleb edasi anda seda, millest muusika räägib. Kõige tähtsam on minu jaoks tervik, mille sees on olemas kõik vajalikud seosed ja eespool nimetatud komponendid. Ka dirigent on siiski inimene ja seepärast on kõigil nii lummavaid kui ka tavalisi kontserte, paremail muidugi „tavalisi“ vähem. Inspireerib, kui muusikus on väge ja sugestiivsust. Kui dirigendis on elujõudu, siis tajuvad seda kõik saalisviibijad, ilma et peaks tema poole isegi vaatama. Muusika kõlab sel juhul hoopis teisiti ning saalisolijate vahel avaneb järsku nagu mingi suhtluskanal, kus muusika helisema hakkab. Sellised kontserdid on liigutatavad ja see on suurim rõõm muusikast.

Üles kirjutanud
NELE-EEVA STEINFELD